במאי קמיפלגי. פי׳ בקונטרס מה ראה ר״ע לחלוק על ר׳ ישמעאל אבל לא בעי מה ראה רבי ישמעאל לחלוק על ר״ע משום דדרשי לכסי[ב] במה הנוהגת בכולכם[ג] כדפי׳ בקונטרס לעיל: **לא** קירבו **נסכים במדבר.** פי׳ עד שנתישבו בא״י משום דכתיב[מ] בכל מושבותיכם ואע״ג דכתיב גבי מילואים וזה אשר תעשה על המזבח וכתיב בהו נסכים בעולת תמיד בקרבן ליבור הוא דהואי אבל קרבן יחיד לא נתחייב בנסכים אלא מבילת הארץ ואילך ולאחר ירושה וישיבה[נ] ועל כן לא נתחייבו בנסכים במדבר דאי נתחייבו שוב לא הפסיקו אפילו בגלגל ור״ע סבר קירבו נסכים במדבר פי׳ ונסכים דכתיב בפ׳ שלח לך היינו נסכי יחיד אף בזמן יחיד דאי להטעין נסכים לקרבן יחיד בזמה גדולה לא אילטריך קרא שכבר טעונה ועומדת מזמן שהיו במדבר וא״כ מושב דקאמר לא לאחר ירושה וישיבה קאמר שהרי במדבר הקריבום שהיה קודם ולא בא אלא להתיר קרבן יחיד בזמת יחיד בזיאתן לגלגל כל י״ד שנה ובא הכתוב להטעינם נסכים: **הואיל** ונאמרה ביאה בתורה סתם. בפ׳ בהעלותך על בחדש הראשון[פ] פי׳ רש״י דפרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר למדת שאין מוקדם ומאוחר בתורה ולמה לא פתח בזו מפני שהוא גוזמן של ישראל שכל הרבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד וא״ת ולמה לא הקריבו וי״ל דסבירא להו כתנא דהכא דאמר שכ״מ שנאמר ביאה אינו אלא אחר ירושה וישיבה ובפסח נאמר ביאה[ע] וא״ת א״כ היאך הקריבו גם פסח זה וגם אותו פסח שעשו בימי יהושע קודם שנכנסה ונחלקה הארץ וי״ל שעשו ע״פ הדיבור וא״ת כיון שמן הדין לא היה להם לעשות מה גזות היה להם וי״ל דהיינו גזותם שנשתהו ליכנס לארץ עד מ׳ שנה מפני עון מרגלים ולפיכך לא נלטוו ואם היו זוכים ליכנס לארץ מיד היו מצווים מיד עוד י״ל דס״ל כי האי תנא דאמר דביאה הכתוב גבי תפילין משמע עשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ וכן משמע ביאה דכתיב גבי פסח וא״ת א״כ היו זוכים ליכנס לארץ מיד ואע״ג דכתיב גבי מילואים וזה אשר תעשה על המזבח וכתיב בהו נסכים בעולת תמיד בקרבן ליבור הוא דהואי אבל קרבן יחיד לא נתחייבו בנסכים במדבר דאי נתחייבו שוב לא הפסיקו אפילו בגלגל ור״ע סבר קירבו נסכים במדבר פי׳ ונסכים דכתיב בפ׳ שלח לך היינו נסכי יחיד אף בזמת יחיד דאי להטעין נסכים לקרבן יחיד בזמה גדולה לא אילטריך קרא שכבר טעונה ועומדת מזמן שהיו במדבר וא״כ מושב דקאמר לא לאחר ירושה וישיבה קאמר שהרי במדבר הקריבום שהיה קודם ולא בא אלא להתיר קרבן יחיד בזמת יחיד בזיאתן לגלגל כל י״ד שנה ובא הכתוב להטעינם נסכים: **הואיל** ונאמרה ביאה בתורה סתם. בפ׳ בהעלותך על בחדש הראשון[פ] פי׳ רש״י דפרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר למדת שאין מוקדם ומאוחר בתורה ולמה לא פתח בזו מפני שהוא גוזמן של ישראל שכל הרבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד וא״ת ולמה לא הקריבו וי״ל דסבירא להו כתנא דהכא דאמר שכ״מ שנאמר ביאה אינו אלא אחר ירושה וישיבה ובפסח נאמר ביאה[ע] וא״ת א״כ היאך הקריבו גם פסח זה וגם אותו פסח שעשו בימי יהושע קודם שנכנסה ונחלקה הארץ וי״ל שעשו ע״פ הדיבור וא״ת כיון שמן הדין לא היה להם לעשות מה גזות היה להם וי״ל דהיינו גזותם שנשתהו ליכנס לארץ עד מ׳ שנה מפני עון מרגלים ולפיכך לא נלטוו ואם היו זוכים ליכנס לארץ מיד היו מצווים מיד עוד י״ל דס״ל כי האי תנא דאמר דביאה הכתוב גבי תפילין משמע עשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ וכן משמע ביאה דכתיב גבי

[1]ביאה ומושב כתיב בהו ה״ק ללמד שכל מקום שנאמר ביאה ומושב אינו אלא לאחר ירושה וישיבה דברי ר׳ ישמעאל אי הכי אמר לו ר״ע הרי שבת שנאמר בו מושבות וא״ל שבת ק״ו היא נימא ליה אנא ביאה ומושב קאמינא חדא ועוד קאמר ליה חדא דאנא ביאה ומושב קאמינא ועוד דקא אמרת הרי שבת שנאמר בו מושבות שבת ק״ו היא במאי קמיפלגי בקירבו נסכים במדבר קא מיפלגי [פ]ר׳ ישמעאל סבר לא קירבו נסכים במדבר ור״ע סבר קירבו נסכים במדבר אמר אביי האי תנא דבי ר׳ ישמעאל מפיק מאידך תנא דבי ר׳ ישמעאל דתנא דבי ר׳ ישמעאל הואיל ונאמרו ביאות בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן לאחר ירושה וישיבה אף כל לאחר ירושה וישיבה ואידך משום דהוה מלך וביכורים שני כתובים הבאים כאחד [נ]וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין ואידך צריכי [נ]דאי כתב רחמנא מלך ולא כתב ביכורים הוה אמינא ביכורים דקא מיתהני לאלתר ואי כתב ביכורים ולא כתב מלך הוה אמינא מלך דדרכו לכבש לאלתר ואידך נכתוב רחמנא מלך ולא בעי ביכורים ואנא אמינא ומה מלך דלכבש לאחר ירושה וישיבה ביכורים לא כל שכן ואידך אי כתב הכי הוה אמינא מידי דהוה אחלה קמ״ל והשתא דאמרת חובת הגוף נוהגת בין בא״י בין בח״ל מושב דכתב רחמנא גבי שבת ל״ל איצטריך ס״ד אמינא הואיל ובענינא דמועדות כתיבא תיבעי קידוש[ד] כי מועדות קמ״ל מושב דכתב רחמנא גבי חלב ודם למה לי איצטריך סד״א הואיל ובענינא דקרבנות כתיבי בזמן דאיכא קרבן ניתסר חלב ודם בזמן דליכא קרבן לא קמ״ל מושב דכתב רחמנא גבי מצה [ס]ומרור למה לי איצטריך סד״א הואיל וכתיב [2]על מצות ומרורים יאכלוהו בזמן דאיכא פסח אין בזמן דליכא פסח לא [א]קמ״ל ביאה דכתב רחמנא גבי תפילין ופטר חמור למה לי ההוא מיבעי ליה לכדתנא [ס]דבי ר׳ ישמעאל עשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ בשלמא למ״ד מושב כל מקום שאתם יושבים משמע היינו דכתיב [3]ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח [ס]ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול אלמא אקרוב

ביאה ומושב כתיב בהו ה״ק ללמד שכל מקום שנאמר ביאה ומושב אינו אלא לאחר ירושה וישיבה דברי ר׳ ישמעאל אי הכי אמר לו ר״ע הרי שבת שנאמר בו מושבות וא״ל שבת ק״ו היא נימא ליה אנא ביאה ומושב קאמינא חדא ועוד קאמר ליה חדא דאנא ביאה ומושב קאמינא ועוד דקא אמרת הרי שבת שנאמר בו מושבות שבת ק״ו היא במאי קמיפלגי בקירבו נסכים במדבר קא מיפלגי [פ]ר׳ ישמעאל סבר לא קירבו נסכים במדבר ור״ע סבר קירבו נסכים במדבר אמר אביי האי תנא דבי ר׳ ישמעאל מפיק מאידך תנא דבי ר׳ ישמעאל דתנא דבי ר׳ ישמעאל הואיל ונאמרו ביאות בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן לאחר ירושה וישיבה אף כל לאחר ירושה וישיבה ואידך משום דהוה מלך וביכורים שני כתובים הבאים כאחד [נ]וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין ואידך צריכי [נ]דאי כתב רחמנא מלך ולא כתב ביכורים הוה אמינא ביכורים דקא מיתהני לאלתר ואי כתב ביכורים ולא כתב מלך הוה אמינא מלך דדרכו לכבש לאלתר ואידך נכתוב רחמנא מלך ולא בעי ביכורים ואנא אמינא ומה מלך דלכבש לאחר ירושה וישיבה ביכורים לא כל שכן ואידך אי כתב הכי הוה אמינא מידי דהוה אחלה קמ״ל והשתא דאמרת חובת הגוף נוהגת בין בא״י בין בח״ל מושב דכתב רחמנא גבי שבת ל״ל איצטריך ס״ד אמינא הואיל ובענינא דמועדות כתיבא תיבעי קידוש[ד] כי מועדות קמ״ל מושב דכתב רחמנא גבי חלב ודם למה לי איצטריך סד״א הואיל ובענינא דקרבנות כתיבי בזמן דאיכא קרבן ניתסר חלב ודם בזמן דליכא קרבן לא קמ״ל מושב דכתב רחמנא גבי מצה [ס]ומרור למה לי איצטריך סד״א הואיל וכתיב [2]על מצות ומרורים יאכלוהו בזמן דאיכא פסח אין בזמן דליכא פסח לא [א]קמ״ל ביאה דכתב רחמנא גבי תפילין ופטר חמור למה לי ההוא מיבעי ליה לכדתנא [ס]דבי ר׳ ישמעאל עשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ בשלמא למ״ד מושב כל מקום שאתם יושבים משמע היינו דכתיב [3]ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח [ס]ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול אלמא אקרוב

[ב]**כורים לא כ״ש כו׳.** לית ליה הסתא הך סברא דלעיל בכורים דמתהניא לאלתר[ב] ת״י: **מושב** דכתב רחמנא גבי מצה למה לי. תימה דבסוף ערבי פסחים (פסחים דף קכ.[ג]) מפיק מיניה לקובעו חובה בזמן הזה וי״ל דסמא תנא׳ היא דהאי תנא מפיק ליה מבערב תאכלו מצות: **בזמן דאיכא פסח אין בזמן דליכא פסח לא** קמ״ל **מושבותיכם.** וא״ת ביאה דכתיב גבי פסח למה לי וי״ל דאתא לומר עשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ וא״ת מבערב תאכלו מצות (שמות יב) נפקא דהכתוב קבעו חובה ועל כרחך שלא בזמן פסח מיירי דאי בזמן פסח מעל מצות ומרורים נפקא (פסחים דף קכ.) וי״ל דתרי קראי מושבותיכם ובערב תאכלו מצות צריכי חד לא״ל בזמן שבית המקדש קיים וחד לחולה לארץ בזמן שאין בית המקדש קיים[ד]: **ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול.** [ה]הקשה ה״ר אברהם אבן עזרא היכי אמרינן ממחרת הפסח דהכא הוי ששה עשר בניסן שנקרב העומר דלמא ממחרת הפסח ממחרת שחיטת הפסח קאמר דהיינו ט״ו בניסן שעדיין לא נקרב העומר דהכי נמי אשכחן בפרשת מסעי[ד] דכתיב ממחרת הפסח יצאו בני ישראל והם יצאו בט״ו ואומר ר״ת דהאי ממחרת הפסח דהכא היינו ט״ו בניסן נמי קאמר וה״פ דקרא ויאכלו מעבור הארץ כלומר מן היבול ממחרת הפסח שהרי הוגרכו לאכול מצות[ג] וקלוי דהיינו חדש לא אכלו עד עצם היום הזה דהיינו ט״ז בניסן לאחר שקרב העומר וה״נ אשכחן ט״ז דאיקרי בעצם היום הזה דכתיב[ה] ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה ור״י מפרש נהי דבעלמא ממחרת הפסח הוי ט״ו [ו] הכא ר״ל ט״ז[ד] ולשון התורה לחוד ולשון נביאים לחוד ולשון חכמים לחוד ועל כרחך צ״ל כן דאם לא כן אמאי אילטריך למימר מעיקרא לא אכול הא אין לחלק בין ט״ו לקודם ט״ו כיון דאתאי לא איקרב עומר אלא פשיטא דר״ל ט״ז דהיינו ממחרת אכילת הפסח וההיא דפ׳ מסעי ר״ל ממחרת שחיטת הפסח כדפירשתי[ה]. [וע״ע תוס׳ ר״ה יג. ד״ה דאקריבו]: אקרוב

ביאה ומושב כתיב בהו ה״ק ללמד כל דבר שנאמר בו מושב אינו אלא לאחר ירושה וישיבה דברי ר׳ ישמעאל אי הכי אמר לו ר״ע הרי שבת שנאמר בו מושבות וא״ל שבת ק״ו היא נימא ליה אנא ביאה ומושב קאמינא חדא ועוד קאמר ליה חדא דאנא ביאה ומושב קאמינא ועוד דקא אמרת הרי שבת שנאמר בו מושבות שבת ק״ו היא במאי קמיפלגי בקירבו נסכים במדבר קא מיפלגי [פ]ר׳ ישמעאל סבר לא קירבו נסכים במדבר ור״ע סבר קירבו נסכים במדבר אמר אביי האי תנא דבי ר׳ ישמעאל מפיק מאידך תנא דבי ר׳ ישמעאל דתנא דבי ר׳ ישמעאל הואיל ונאמרו ביאות בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן לאחר ירושה וישיבה אף כל לאחר ירושה וישיבה ואידך משום דהוה מלך וביכורים שני כתובים הבאים כאחד [נ]וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין ואידך צריכי [נ]דאי כתב רחמנא מלך ולא כתב ביכורים הוה אמינא ביכורים דקא מיתהני לאלתר ואי כתב ביכורים ולא כתב מלך הוה אמינא מלך דדרכו לכבש לאלתר ואידך נכתוב רחמנא מלך ולא בעי ביכורים ואנא אמינא ומה מלך דלכבש לאחר ירושה וישיבה ביכורים לא כל שכן ואידך אי כתב הכי הוה אמינא מידי דהוה אחלה קמ״ל והשתא דאמרת חובת הגוף נוהגת בין בא״י בין בח״ל מושב דכתב רחמנא גבי שבת ל״ל איצטריך ס״ד אמינא הואיל ובענינא דמועדות כתיבא תיבעי קידוש[ד] כי מועדות קמ״ל מושב דכתב רחמנא גבי חלב ודם למה לי איצטריך סד״א הואיל ובענינא דקרבנות כתיבי בזמן דאיכא קרבן ניתסר חלב ודם בזמן דליכא קרבן לא קמ״ל מושב דכתב רחמנא גבי מצה [ס]ומרור למה לי איצטריך סד״א הואיל וכתיב [2]על מצות ומרורים יאכלוהו בזמן דאיכא פסח אין בזמן דליכא פסח לא [א]קמ״ל ביאה דכתב רחמנא גבי תפילין ופטר חמור למה לי ההוא מיבעי ליה לכדתנא [ס]דבי ר׳ ישמעאל עשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ בשלמא למ״ד מושב כל מקום שאתם יושבים משמע היינו דכתיב [3]ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח [ס]ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול אלמא אקרוב

עין משפט נר מצוה

תד א מיי׳ פ״ו מהל׳ מלה הלכה ח:

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם:
במדבר טו ב

2. בְּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעַרְבַּיִם יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ:
במדבר ט יא

3. וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח מַצּוֹת וְקָלוּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה:
יהושע ה יא

מוסף רש״י

לא קירבו נסכים במדבר. נראה מועד שבמדבר כל הרבעים שנה (זבחים קיא.). וביכורים. וכיון כי תבוא וגו׳ וכשאתה ושבתה בה מגיד שלא נתחייבו עד שכבשו את הארץ וחלקוה (דברים כ א). וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין. מדלא כתיב אחד ונגמור כולהו מינה (לעיל כד.). מדהכי כתביה לאידך ולא יליף מהבריה ש״מ דוקא הני קאמר (פסחים מה.). מידי דהוה אחלה. שנאמר בה בבואכם משנכנסו בה ואכלו מלחמה נתחייבו בחלה (במדבר טו יח). תיבעי קידוש כי מועדות קמ״ל. אין מקדשים אחד בשבת לשאת שביעי שלו בשבת אלא לעולם יום שביעי שבת הוא אלא קידוש ב״ד (רשב״ם ב״ב קבא.). ביאה דכתב רחמנא גבי תפילין ופטר חמור. כתיב בהו והיה כי ישאלך בפרשת קדש לי (לעיל לז.). עשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ. מלוה זו של בכורות שבשבילה מיכנס לארץ ולבסי סמכינהו רחמנא להדדי (בכורות ה). ממחרת הפסח. הוא יום הקרבת העומר ממחרת יום הראשון של פסח לחמנא להדדי (בכורות ה). ממחרת הפסח. הוא יום הקרבת העומר ממחרת יום הראשון של פסח (ר״ה יז.). יום הנפת העומר שהקריבו עומר תחילה (יהושע ה יא).

מסורת הש״ס

א) זבחים קיט. תגיגה ו: [ע״ש], ב) [לעיל כד. וש״נ], ג) [בתוס׳ הרא״ש כתב דלא גרסינן עד ולא כתב ביכורים, ע״ש וברטב״ם מהרי״ט, ופני״ן], ד) [בכת״י נוסף: ב״ד. וכ״ה בתוס׳ ב״ב קבא ע״ב ד״ה ושבתה], ה) [מרש״י ותוס׳ נראה דל״ג ומיכוז. ועי׳ ריטב״א, שנ״ל, ורש״ש], ו) [בכורות ה.], ז) ר״ה יג., ח) [ויקרא כג, יד], ט) [ועי׳ תוס׳ זבחים קיט ע״א ד״ה לדברי], י) [ויקרא כג, יד], כ) [במדבר טו, ג], ל) [זבחים קיט ע״א], מ) [לכאורה ע״ל בכל מושבותיכם גבי נסכים. ואלא״ל מרן מושבותיכם [במדבר טו, ג], נ) ועל כרחך. [רש״ש, ר״ש מדעסוי״ם] ובדפו״ר: וע״כ., ס) [במדבר ט, א], ע) [שמות יב, כה. שם יג, ה. וע״ש ברש״י], פ) [שם לא מצאתי ול״ל יבמות עב. והתם מבואר להדיא כך וע״ע שם בתוס׳ ד״ה משום], צ) [שם ליתא ורש״ל ורש״א], ק) [וע״ע תוס׳ פסחים כח ע״ב ד״ה ואידך], ר) [ע׳ בירושלמי דמסכת תלה פ״ב], ש) [במדבר ט, ג], ת) [ויקרא כג, יד],

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה ממחרת וכו׳ דבעלמא ממחרת הפסח הוי ט״ו אבל הכא:

מוסף תוספות

א. ולא כמו שפי׳ בקונטרס ממעשה העגל שהרי מחל להם הקב״ה ואמר להם סלחתי וכו׳. תוס׳ יבמות עב. ב. משום דקשיא דהרי תרומות ומעשרות דקא מתהני ולא הוי לאלתר אלא לאחר ירושה וישיבה. ריטב״א. ג. שכיון שהתחיל לילה של ט״ו קרי ליה ממחרת הפסח. תוס׳ הרא״ש. ד. דט״ז נמי קרי ממחרת הפסח לפי שהוא יום מחרת אכילתו דנאכל בליל ט״ו. תוס׳ רי״ה יג. ה. דממחרת הפסח מתפרש על שתי דרכים ממחרת שחיטת הפסח כההיא דאלה מסעי, והאי דהכא שא״א ליתן טעם אמאי אכול ממחרת שחיטת הפסח ולא מעיקרא וגם מדכתיב קלוי בעצם היום הזה יש לנו לפרש דממחרת הפסח דקאמר דהיינו ממחרת אכילת הפסח דהוא יום ט״ז. תוס׳ הרא״ש.